

Dnes v čísle:

Krátké zamyšlení děkana FF
Sochařské dílo studentky PdF
UP v areálu olomoucké ZOO
Dědičné metabolické poruchy
O globalizaci, „kokakoloni-
zaci“ a mundializaci
Z univerzitní galerie

Žurnál

2

Ročník 10 • Vychází 22. září 2000

Olomoucké psychologické dny

Ve dnech 7. – 9. září 2000 se u nás pořádaly již tradiční *Olomoucké psychologické dny*, tentokrát pod názvem „Jednota v odlišnosti“. Konference se letos z důvodu mimořádného zájmu konala v prostorách právnické fakulty.

Olomoucké psychologické dny slavnostně zahájil ve čtvrtek 7. 9. 2000 děkan Filozofické fakulty UP doc. V. Rehan. Po něm popřála konferenci úspěšný průběh rektorka UP prof. J. Mačáková, CSc. Dále promluvil předseda Českomoravské psychologické společnosti PhDr. J. Šturma a předseda Slovenské psychologické společnosti PhDr. I. Sarmány Schuller, CSc. Právě úzká spolupráce mezi českými a slovenskými psychology byla velmi výrazným a potěšujícím rysem letošních psychologických dnů: téměř 40 % aktivních referujících byli Slováci.

První den odeznělý na plenárním zasedání referáty některých významných osobností naší psychologie. Prof. J. Švancara, nestor vývojové psychologie, kladl

Dokončení na str. 4
foto -tj-

Studenti přivítají nový akademický rok

Začátkem října proběhnou ve vybraných městech studentské akce u příležitosti přivítání nového akademického roku nazvané *Gaudeamus igitur 2000*. Budou k nim patřit koncerty známých skupin, pasování studentů prvních ročníků vysokých škol a večerní *Gauloises party* ve vysokoškolských klubech.

V Olomouci proběhne *Gaudeamus igitur 2000* v úterý 3. 10. v areálu kolejí na Šmeralově ul. V programu, který bude oficiálně zahájen v 15 hod., vystoupí skupiny *Děda Mládek Illegal Band*, *Semtex*, *Buty*, provázet bude *Knedlo & Zelo* z Frekvence 1. Od 20 hod. se dění přesune na *Gauloises party* do S-klubu („Večer tří hvězd“ – *Hendrix*, *Beatles* a *Rolling Stones Revival Band*) a do U-klubu (*Deep Purple Revival* – *Koberec Band*).

V rámci doprovodného programu budou uvedeny do stavu studentského posluchači prvních ročníků.

Vstup je zdarma, koná se za každého počasí.

Po Olomouci proběhne *Gaudeamus igitur* také v Plzni (4. 10.), Brně (5. 10.), Českých Budějovicích (9. 10.) a v Praze (10. – 11. 10.).

Akcí pořádá Stavovská unie studentů Západočeské univerzity v Plzni ve spolupráci se studenty UP.

-red-

Ošetrovatelství na prahu 3. tisíciletí – moderní interdisciplinární věda s holistickým pojetím člověka

Ve dnech 6. a 7. 9. v hotelu Zámek ve Velké Bystřici u Olomouce proběhla II. konference ošetrovatelství s mezinárodní účastí. Jednání se zúčastnilo 320 odborníků, včetně organizačního týmu, sponzorů a zahraničních hostů. Profesionály oboru ošetrovatelství zastupovaly sestry různých odborností a specializací, praktičtější ošetrovatelskou péči ve státních, privátních, církevních i vojenských zdravotnických zařízeních. Účastníky konference byly sestry všech úrovní vzdělání, počínaje středoškolským až po absolventky doktorských postgraduálních studijních programů, včetně studentů a pedagogů. Díky interdisciplinárnímu zaměření ošetrovatelství se jednání zúčastnili rovněž lékaři, antropologové, psychologové, informační pracovníci a další.

Čestnými hosty byla řada významných osobností. Zmíníme prof. J. Mačákovou, CSc., rektorku UP, doc. J. Hála, proděkana LF UP, a hlavní sestru Ministerstva zdravotnictví J. Pavlicovou.

Mezi zahraniční přednášející z Velké Británie patřila Dr. B. Sofaerová z University of Brighton, autorka publikace *Bolest – příručka pro zdravotní sestry*, a Dr. B. Becker ze Staffordshire University, School of Health, odborník v oblasti paliativní péče. Holandskou Hanze Hogeschool v Groningenu zastupoval Dr. M. Kaaij s prezentací programu *Floranet-Work*. Za partnerskou fakultu (program Socrates-Erasmus) Satakunta Polytechnic ve finském Pori se konference zúčastnil Dr. K. Sirkka. V příspěvcích se zaměřil na problematiku transkulturního ošetrovatelství. Hostem

ze Slovenské republiky byla PhDr. A. Hanzlíková, přednostka Ústavu teorie a praxe ošetrovatelství JLF UK Martin. V systémovém pojetém sdělení o rozvoji oboru na Slovensku zmínila přípravu Zákona o ošetrovatelství a již

realizované zařazení ošetrovatelství do nomenklatury vědních oborů Slovenské republiky.

Přednášky, workshopy a diskuse v průběhu konference byly tematicky zaměřeny na oblast vědy, výzkumu a vzdělávání v oboru

Dokončení na str. 4
foto -aut-

Redakce Žurnálu upozorňuje čtenáře, že vzhledem k datu státního svátku, který připadá na čtvrtek 28. 9., vyjde příští číslo univerzitního týdeníku až 6. 10. (uzávěrka 3. 10.).

Na olympijských hrách v Sydney má své zastoupení i FTK UP

Na letošních letních olympijských hrách reprezentuje Českou republiku také Eva Celbová, studentka 3. ročníku Katedry rekreologie FTK UP, a to v disciplíně plážový volejbal dvojic. E. Celbová spolu s S. Dosoudilovou se jako poslední zástupkyně České republiky v turnaji žen utkaly včera, tj. 21. 9., na pláži Bondi Beach s Japonkami J. Takahašiovou a M. Saikiovou; v zápase o postup do čtvrtfi-

nále prohrály 2:15.

Podle dalších informací, které Žurnálu UP podal doc. T. Dohnal, CSc., vedoucí Katedry rekreologie FTK UP, působí na olympijském šampionátu také další zástupce olomoucké univerzity – RNDr. J. Kratochvíl, člen též katedry, v roli jednoho z trenérů české skupiny kanoistů.

-red-

Slavnostní shromáždění k počtě TGM

Ve čtvrtek 14. 9. se na Žižkově náměstí uskutečnilo slavnostní shromáždění k uctění památky 63. výročí úmrtí prezidenta Osvoboditele – T. G. Masaryka. Na jeho organizaci se podílela řada významných institucí města a regionu (Arcibiskupství olomoucké, Univerzita Palackého, Okresní úřad v Olomouci, Konfederace politických vězňů, Tělocvičná jednota Sokol, Židovská obec Olomouc aj.), jejichž zástupci uložili kytky a věnce k pomníku TGM.

-red-

Víte, že...

... studenti FF UP budou mít možná svou organizaci?

Skupina studentů FF UP se v nejbližší době chystá založit vlastní organizaci, která by měla mít podobu občanského sdružení s názvem Spolek studentů FF UP. Jak dále sdělila jedna z organizátorek, v současné době jsou dopracovány stanovy budoucí organizace, které by měly být co nejdříve odeslány Ministerstvu vnitra ČR spolu se žádostí o registraci.

Zájemcům o kontakt a bližší informace je k dispozici emailová adresa: berushka@hotmail.com.

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Čestné uznání rektorky UP

Rektorka UP ve snaze zvýšit prestiž vědecké práce na UP uděluje každý rok *Čestné uznání autorům vědeckých monografií*, a to autorům z řad zaměstnanců UP. Výslovně jsou vyloučeny pro udělení *Čestného uznání* publikace populárně vědecké, učební texty a učebnice.

O zařazení předložených publikací do kategorie „vědecké monografie“ rozhodne grémium složené z proděkanů pro vědeckobadatelkou a prorektora pro vědeckobadatelkou.

O udělení *Čestného uznání* může požádat každý zaměstnanec UP, a to tak, že zašle monografii, jejímž je autorem (nebo na níž se autorsky podílí jako v pořadí první autor) prorektorovi pro vědeckobadatelkou a prorektora pro vědeckobadatelkou.

Čestné uznání obdrží autoři všech vědeckých monografií, které nesou v roce daného kalendářního roku nebo nesou v roce předchozího, pokud již *Čestné uznání* neobdrželi.

Čestné uznání předává rektorka UP na slavnostním shromáždění na konci každého roku.

Doc. M. Mašláň, CSc.,
prorektor pro vědeckobadatelkou

Akademický týden VII

Cyriometodějská teologická fakulta UP pořádá ve dnech 25. 9. – 30. 9. 2000 sedmý *Akademický týden*, cyklus přednášek pro studenty doktorského studijního programu se zaměřením na pastorální teologii, spiritualitu, studium křesťanského východu a dogmatickou teologii. Přednášky jsou otevřeny také pro ostatní veřejnost. Místem konání je Centrum Aletti (Křížkovského 2).

-red-

Jen několik řádků

Spojenectví v nouzi

Je v tom určitá disproporce: univerzity se už permanentně a stále obtížněji potýkají s problémy, které jsou – navzdory předvolebním proklamacím o prioritách – důsledkem přístupu vládních orgánů k situaci ve vysokém školství; ze strany těch, kteří dávají fungování vysokých škol základní smysl – tj. studentů, však není po nespokojenosti ani vidu, ani slechu. Může tento dosud přehlížený fakt znamenat něco jiného, než že studenti současně problémy vysokého školství nepocítují?

Absence společně sdílené „blbě nálady“ je nevyhodná nejen za současné situace. Postupně se spolu s ní prohlubuje problém komunikace uvnitř vysokých škol, takže reakce na libovolné vládní opatření musejí být vždy nutně pomalé, neobratné, polovičaté...

A je to patrně i jeden z dobře vykalkulovaných důvodů, proč svého času většina poslanců zvedla ruku pro vyřazení školního z návrhu nového vysokého školního zákona: koneckonců ti, kterých by se dotklo (a jejich rodičů), představují přece jen větší sumu potenciálních voličských preferencí než hrstka akademických funkcionářů.

Tento dosud nevyužitý prostor tedy škytá určitou šanci. K jejímu uchopení je však třeba odvahy, a to právě té, která už politiky dávno opustila: přikročit k nepopulárním krokům, jež by zbucovaly onu žádoucí „aktivitu zdola“. Zní to možná burlesky, ale – jak známo – vyplácí se to.

V. Mazochová

Rektorka Univerzity Palackého v Olomouci vyhláší soutěž

o Cenu rektorky UP

za nejlepší studentskou vědeckou nebo uměleckou práci v roce 2000

- vydanou tiskem
- předloženou jako rukopis či umělecké dílo

Cena rektorky Univerzity Palackého se uděluje za práce v oboru

- biomedicinských věd
- matematiky
- přírodních věd
- pedagogických a psychologických věd
- jazykovědy a literární vědy
- věd o umění
- muzikologie
- ostatních společenských věd
- za realizaci uměleckého díla.

V každém z uvedených oborů se uděluje jediná cena. Autor oceněné práce obdrží finanční odměnu ve výši 3 500 Kč formou mimořádného stipendia z centrálních prostředků UP. Cena nemusí být udělena v každém z vyhlášených oborů.

Přihlásit je možno seminární (ročníkové), diplomové a jiné studentské práce (do soutěže nebudou přijaty práce disertační a práce, které již byly přihlášeny v minulých letech), popřípadě jejich ucelené části. Přihlášeny mohou být i práce, které se neúčastnily soutěže na fakultách.

Práce předkládají jejich autoři ve třech vyhotoveních ve standardní úpravě (pevně spojené listy) současně s vyjádřením konzultanta a přihláškou, která je k dispozici na úseku prorektora pro vědeckobadatelkou a prorektora pro vědeckobadatelkou. Konzultant také navrhne dva oponenty. Realizace uměleckého díla se může doložit fotografickým, případně jiným záznamem. Práce se odevzdávají na úseku prorektora pro vědeckobadatelkou a prorektora pro vědeckobadatelkou.

Práce ucházející se o Cenu rektorky UP se předkládají do **30. září 2000**. Prorektor vyžádá dva oponentské posudky, jimiž doplní materiály pro jednání komise.

Komise jmenovaná rektorkou UP předložené práce posoudí a vybrané práce navrhne rektorce UP k ocenění.

Doc. M. Mašláň, CSc.,
prorektor pro vědeckobadatelkou

Symposium k opravě dómské katedrály

Památkový ústav v Olomouci ve spolupráci s Metropolitní kapitulou sv. Václava v Olomouci, Státním archivem v Olomouci a Zemským archivem v Opavě, pobočka Olomouc pořádají ve dnech 21. – 22. 11. 2000 celostátní symposium na téma *Generální oprava pláště katedrály sv. Václava*.

Vzhledem k omezené kapacitě sálu Státního archivu v Olomouci je nutno podat písemnou přihlášku do 20. 10. na adresu: Památkový ústav Olomouc, Mgr. M. Kauerová, Horní nám. 25, 771 11 Olomouc. Případné příspěvky lze předat do 15. 10. Další informace jsou k dispozici na tel. 068/522 41 55, kl. 120.

-red-

Pozvánka na výstavy hub

Na dny 21. – 24. 9. 2000. připravilo Okresní vlastivědné muzeum v Šumperku výstavu s názvem *Houby na přelomu milénia*; o několik dnů později bude otevřena ve Vlastivědném muzeu v Olomouci výstava *Houby ... stále ještě rostou* (27. 9. – 1. 10. 2000). Součástí výstavních expozic bude i stálá mykologická poradna.

-bh-

Rektorka UP ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrcům dialog s posuzovateli jejich práce vyhláší

veřejnou literární soutěž pro studenty UP

v oboru poezie, próza a drama.

Podmínky soutěže: předložit v oboru poezie 5–10 stran textu, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou, ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se míní strojopis/počítačový text o 30 řádcích a 65 úhovech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 30. březen 2001.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to 1. cena – 2000 Kč, 2. cena 1 500 Kč, 3. cena 1 000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvoují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2001 a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězných prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektorky UP, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc; obálku označte heslem „literární soutěž“.

Prof. J. Mačáková, CSc.,
rektorka UP

Mezinárodní konference na CMTF UP

Ve dnech 26. až 27. 9. se ve velké aule Centra Aletti (Křížkovského 2) uskuteční mezinárodní konference ke 100. výročí smrti Vladimíra Solovjova (1853–1900) pod názvem *Vladimír Solovjov a jednotná Evropa*. Cílem konference, kterou pořádají v rámci výzkumného záměru „Jednotná Evropa a křesťanství“ Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského Východu CMTF UP a Centrum Aletti v Olomouci, je podnítit v České republice zájem o hlubší studium myšlenek V. Solovjova.

Účast na konferenci potvrdili významní badatelé z Ruska (S. Grib, O. Pugačev), Polska (L. Górka, I. Petschuk), Slovenska (J. Komorovský), Velké Británie (F. Sutton), Rakouska (V. Richter), Francie (M. Žust) a Itálie (M. Tenaceová). Během konference budou představeny tři nové knihy z nakladatelství *Refugia*, vydaných při tomto významném jubileu. Jedná se o první český překlad jeho významného díla *Čtení o bohodivství*, dále pozoruhodná diskuse významných ruských autorů podnícená pozoruhodnou esejí F. M. Dostojevského *Velký inkvizitor* (V. Solovjov, V. Rozanov, K. Leontjev, N. Losskij, S. Bulgakov, S. Frank, N. Berďajev) a studie i české teologické veřejnosti již známé M. Tenaceové *Úvod do myšlení V. Solovjova* s překladem děl V. Solovjova *Krásy v přírodě*, *Obecný smysl umění*, *Smysl lásky*.

Přednášky budou tlumočeny do češtiny a budou spojeny s diskusí v plénu. Registrace proběhne 26. 9. (9–12 hod.), program konference bude zahájen v úterý 26. 9. ve 14 hod. ve velké aule Centra Aletti (Křížkovského 2, 1. poschodí).

Kontakt: Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP, Křížkovského 2, 772 00 Olomouc; tel.: 068/523 43 71, kl. 205; e-mail: bugel@cmtfnw.upol.cz; (příp. tel.: 0606/251 416); sekretariát děkana CMTF UP: tel. 068/522 5638.

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ**Příležitost pro mladé překladatele**

Obec překladatelů ve spolupráci s Českým literárním fondem vyhlašuje *Překladatelskou soutěž Jiřího Levého 2000/2001*, která je určena mladým a začínajícím překladatelům do 35 let.

V letošním devátém ročníku se vypisují tyto kategorie:

1. umělecká próza, 2. poezie, 3. kritika a teorie překladu.

Překládá se do češtiny, jazyk originálu není nijak vymezen. Do soutěže budou přijaty pouze práce dosud nepublikované. Z účasti jsou vyloučeni ti překladatelé, kteří v předcházejících ročnících byli ve stejné kategorii už dvakrát oceněni (účast v jiné kategorii se připočítá).

Rozsah a specifikace soutěžní ukázky:
ad 1.: 15–20 normových stran textu (povídka, ucele-ny úryvek delší prózy nebo divadelní hry, eseje)
ad 2.: 150–200 veršů (soubor básní nebo delší básnická skladba, část veršovaného dramatu)
ad 3.: kritické zhodnocení překladu delší prózy, povídkového souboru, souboru básní nebo dramatu (do češtiny) nebo příspěvek z oblasti teorie překladu.

Uzávěrka soutěže je 18. ledna 2001.

Soutěž je anonymní, účastník si volí heslo, pod kterým soutěží; ke svému příspěvku přiloží zalepenou obálku označenou tímto heslem, v níž uvede heslo, plné jméno, rodné číslo, adresu a telefon.

Soutěžící odevzdá svůj příspěvek ve třech dobře čitelných exemplářích (všechny musí být označeny heslem) a přiloží (rovněž ve třech vyhotovených oxerovanými (bibliograficky definovanými) originální text.

Vyhodnocení soutěže provede porota, jmenovaná výborem Obce překladatelů; výsledky budou vyhlášeny ve **druhé polovině června roku 2001**.

V každé kategorii bude udělena první, druhá a třetí cena a čestné uznání. Porota nemusí vyčerpat všechny možnosti ocenění, může však na jedné úrovni ocenit více prací (týká se i čestných uznání).

O výši finančních odměn spojených s oceněním rozhodne výbor Obce překladatelů v dohodě s Českým literárním fondem podle aktuálních finančních možností.

Soutěžní příspěvky zasílejte (nejlépe doporučeně) na adresu: Obec překladatelů, Pod Nuselskými schody 3, 120 00 Praha 2 (tel. 02/2256 4082).

-red-

Stručně

Gyneologicko-porodnická klinika LF UP ve spolupráci s Department of Obstetrics and Gynaecology (University of Wisconsin, USA) uspořádala v poslu- chárně Dětské kliniky LF UP 21. 9. přednášku K. P. Katayamy, M.D., Ph.D. (Oocyte Donation) a A. Katayamaové, Dr. (Legal and Ethical Issues of Reproductive Cloning).

***

Ve čtvrtek 21. 9. se v Lednici uskutečnilo 49. zasedání České konference rektorů.

***

Na středu 27. 9. je připravováno jednání Akademického senátu UP, které bude projednávat změnu Statutu UP, informace o hospodaření UP, založení VTP aj.

***

V úterý 3. 10. proběhne ve velké zasedací síni Rektorátu UP tisková konference vedení UP k zahájení akademického roku 2000/2001.

-red-

Otevřená společnost jako prevence

Ve dnech od 9. do 15. 10. proběhne v Olomouci tradiční Týden pro duševního zdraví, jehož letošní ročník má motto *Otevřená společnost je dobrou prevencí duševní nemoci*. Podle sdělení organizátorů mají tyto akce, které pořádají olomoucké neziskové organizace pracující s dětmi a dospělými s handicapem a lidmi nemocnými, benefiční charakter sloužící mj. k podpoře vzniku a existence *Olomoucké nadace filantropů a mecenášů* (viz www.olomouckanadace.cz).

V rámci Týdne pro duševní zdraví bude uspořádána také *Česko – britská konference o léčbě drogových závislostí*, která proběhne v aule Filozofické fakulty UP 10. – 12. 10. za účasti čestných hostů a předních odborníků z České republiky a Velké Británie.

-red-

Cena za studentskou vědeckou publikaci

Klub absolventů a příznivců UP vyhlašuje soutěž o **Cenu za studentskou vědeckou publikaci** pro pregraduální a postgraduální studenty UP.

Podmínky:
– věk do třiceti let včetně;
– publikace (separátní výtisk či xerokopie), nebo strojopis práce s potvrzením redakce časopisu o přijetí práce do tisku, publikace v impaktovaném časopise je bonifikována;
– prvním, nebo jediným autorem publikace je student UP.

Žádost s příloženou prací musí být předložena do **15. 10. 2000** nejlépe osobně prof. M. Hejtmánkové, DrSc., Ústav lékařské biologie LF UP, Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc, tel. 563 21 52. Autor oceněné práce obdrží odměnu ve výši 2 až 3 tisíce korun. Cena bude předána rektorkou UP na slavnostním zasedání vědeckých rad UP v listopadu tohoto roku.

-red-

Nedostatek krve všech skupin

Transfúzní oddělení Fakultní nemocnice v Olomouci upozorňuje na zvýšený nedostatek krve všech skupin. Prosí proto dárce i občany, kteří se dárce krve mohou stát, aby toto navštívili pracoviště v areálu FNO (I. P. Pavlova 6, pod Neurologickou klinikou LF UP; tel. 585 2236). K odběru je možno se dostavit každý den dopoledne, v úterý i odpoledne.

-juk-

SLOVO MÁ: DĚKAN FILOZOFICKÉ FAKULTY UP**Krátké zamyšlení při začátku nového akademického roku 2000/2001**

Příjemné letní volno právě končí a nezbyvá než se soustředit na nový akademický rok. Ne že by zmíněné letní volno bylo pro všechny skutečným volnem, vždyť probíhala například tradiční Letní škola slovan- ských studií, řada pracovníků psala či redigovala své odborné texty, další se zúčastnili odborných sjezdů a setkání. Datum 1. září však symbolicky i fakticky otevírá akademický rok 2000/2001.

Media nám přináší informace, komentáře i individuální názory na přípravu návrhu státního rozpočtu pro příští rok. Neméně často a snad ještě podrobněji se zabývají akcí Olovo. Shodou okolností se v obou dominantách mediálního zájmu vyskytují některá shodná jména. Není proto od věci si položit otázku, zda čelný politik, který nabízí značně krkolomnou etiologii otravy Olovem je důvěryhodný, když prohlašuje škol- ství za absolutní prioritu pro vládní podporu a finan- cování. První zveřejněná čísla návrhu financování jednotlivých resortů v příštím roce pro to nijak nespěšují. Ministr školství, mládeže a tělovýchovy nás optimisticky ujišťuje, že ono drobnou diferencí mezi proklamovaným a zveřejněným navýšením rozpočtu našeho resortu – pouhých 16,8 miliardy korun – hravě nakonec získá. Školští odboráři již mají beze- sporu propočítáno, jak se zvednou tarifní mzdy, když školství je před zemědělstvím na předposlední příčce co do průměrné mzdy. Plánovači ministerstva sou- běžně kalkulují, na co přijde akce Internet do každé školy. Vždy se mluví o řádech několika miliard. Nic proti zvyšování mezd v resortu nebo zabezpečení nových technologií. Jako člen a funkcionář akade- mické obce vysoké školy však zcela postrádám jakoukoliv zmínku o nezbytnosti zvýšením finanční dotace zbrzdit zaostávání vysokých škol. Rektor Uni- verzity Karlovy v Praze prof. I. Wilhelm uvedl ve svém rozhovoru pro Lidové noviny 28. 8., že (... na rozdíl od mnohamiliardových bankovních a dalších dotací) pro vysoké školy by postčila jedna miliarda ročně k tomu, aby se stagnace neprohlubovala. Předsed- nictvo České konference rektorů následně připravilo pro jednání s premiérem a resortním ministrem podklady o reálné potřebě zvýšení rozpočtové dotace vysokých škol o 5,5 miliardy ročně. Když píší tyto řádky, uvědomuji si současně, jak je myšlení skoto- mizováno finančními problémy fakulty a školy, jako by ani jiný úhel pohledu neexistoval. K tomu se připojuje obava, že až budou tyto řádky číst studenti, přeloží si stesky nad financemi jako volání po vyšších platech

učitelů. Je to sice pravda, ale jen v menší části – dosáhnout v platovém ohodnocení (především mladých pedagogů a vědců) alespoň částečné schop- nosti konkurence s jinými resorty, kam Tito nadějní pracovníci odcházejí, chtějí-li uživit rodinu. Podstata požadavku na přiměřenější financování vysokých škol ze státního rozpočtu vyplývá z naší povinnosti nabídnout studentům možnosti a podmínky studia na úrovni třetího tisíciletí, kam o půlnoci 31. prosince vstoupíme. To vedle možností daných vnitřními změnami reprezentuje především podstatně zvýšení sa- mostatné práce studenta s bezprostředně dostupnými informacemi. Ty musí nacházet v dostatečném rejstříku tradičních nosičů, tedy knih a časopisů, ale především v doslova neomezeném přístupu k ele- ktronickým mediím, do moderně vybavených labora- torií či ateliérů. Studenti nám musejí poskytnout zpětnou vazbu, tak nezbytnou k potřebné autoregula- cí systému. Tato zpětná vazba by se měla vztahovat na všechny součásti studia a studentského života. Proč přetrvává či přezívá to a to? Proč nejste schopni zajistit to a to? Tím se nám ozřejmí, co jsme schopni změnit a upravit sami a studentům zase to, kde reálně chybějí prostředky. Možná potom opět vysokoškolské studenty zvednou svůj hlas a upozorní parlament a ministerstvo, že se nemůžeme donekonečna smí- řovat s poklesem a přezíváním z roku na rok, kdy ten další je horší.

Pro Filozofickou fakultu UP je začínající akademický rok mimo jiné také rokem komplexní akreditace studijních programů. Na základě požadavků Akredi- tační komise a po vzájemných konzultacích s funkcionáři sesterských fakult začínáme shromažďovat po- třeba podklady. Některým oborům se již téměř podařilo vyrovnat handicap způsobený mnohaletým programovým útlumem za minulého režimu, někte- rým dosud ne. Řada schopných mladých odborníků odchází jinam, střední generace se při výběrových řízeních objevuje zcela výjimečně a nutno dodat, že často nesplňuje požadavky kvality pro vysokou školu. Problémy spojené s věkovou diskontinuitou přetrvá- vají a spíše narůstají tam, kde se věk renomovaných odborníků posouvá hlouběji do pásma důchodu. Přesto věřím, že FF UP Olomouc obstojí se ctí v akreditačním řízení a získá tak další čas na hledání všech forem a způsobů, jak dostat požadavkům na kvalitní a důstojnou součást Univerzity Palackého.

Doc. V. Rehan, děkan Filozofické fakulty UP

• UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI • UDÁLOSTI •

TULIPÁN bilancoval

Ve středu 13. 9. 2000 uspořádala Katedra přírodopisu a pěstitelství PdF UP v aule Pedagogické fakulty UP regionální konferenci o ekologické výchově na základních školách v regionu. Zástupci sedmi pilotních základních škol spolupracujících na nizozemsko-českém projektu ekologické výchovy *Tulipán* referovali o výsledcích své práce na jednotlivých školách. Že jde o velmi aktuální problematiku, prokázal velký počet účastníků konference (80). Bylo předneseno dvacet příspěvků o možnostech ekologické výchovy na ZŠ, na PdF UP i o spolupráci škol se středisky ekologické výchovy. V úvodním příspěvku seznámila účastníky dr. D. Kvasničková, CSc. (na snímku), která je garantem projektu TULIPÁN v ČR, s jeho významem a nastínila i možnosti spolupráce škol v dalších letech.

Konference se zúčastnili i zahraniční hosté – dva z Velké Británie (UNESCO-klub mládeže v Londýně) a čtyři z Filipín (univerzita

v Manile). Na výsledky regionálních konferencí, které v současné době probíhají i na všech dalších pedagogických fakultách v ČR, bude navazovat koncem října celostátní závěrečná konference v Praze.

-bh-, foto -tj-

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ

Gallica a Český Krumlov 2000

Nově vzniklá asociace *Gallica* sdružuje pedagogy oboru francouzština z filozofických a pedagogických fakult českých univerzit. K hlavním cílům sdružení patří koordinace činnosti v národním i mezinárodním měřítku, výměny pedagogů a studentů, užší spolupráce s Francouzským institutem v Praze, vytvoření databáze shromažďující veškeré informace o oboru na univerzitách v České republice a pořádání národních i mezinárodních konferencí.

První velkou akcí byla organizace mezinárodního semináře doktorandských studií na téma *Studium textu – metodologické aspekty v lingvistice a literatuře*, který se uskutečnil v krásném prostředí českokrumlovské prelatury od 28. 6. do 2. 7. Více než šest desítek studentů a učitelů z českých, francouzských a polských univerzit pracovalo ve dvou sekcích a na společných zasedáních.

Další mezinárodní seminář se bude konat příští rok v Krakově, za dva roky bude hostitelem Univerzita Palackého v Olomouci.

Mgr. J. Uvířová,
Katedra romanistiky FF UP

Sochařské dílo studentky PdF UP našlo odezvu u dětských návštěvníků ZOO

Herní socha – prolézačka (1999–2000) Barbory Losíkové, studentky výtvarné výchovy PdF UP byla v červnu osazena v areálu dětského hřiště v ZOO na Sv. Kopečku. Dílo z jasanu a dubu je součástí diplomové práce studentky a patří mezi málo těch, které našly své uplatnění v praxi bezprostředně po svém vzniku. Tato užitá socha – hračka má děti

nejen pobavit a rozvíjet jejich motorické schopnosti, ale má i pomoci rozvíjet jejich smysl pro estetické kvality sochařského díla. Je potěšitelné, že vedení ZOO potvrdilo velkou oblibu sochy – prolézačky u malých návštěvníků.

Text a foto -ph-

Ošetrovatelství na prahu 3. tisíciletí ...

ošetřovatelství, na problematiku duševních a duchovních problémů a potřeb člověka. Obsahem práce v sekcích bylo také klinické, transkulturní ošetřovatelství a dlouhodobá péče.

Do programu prvního dne byla zařazena poodevěrní tisková konference. V jejím průběhu zazněly informace o dokumentech Evropské Unie a Rady Evropy ke vzdělávání, výzkumu v ošetřovatelství, standardizaci a regulaci zdravotnických profesí. Doplněny byly sdělením o projektu Mezinárodní klasifikace ošetřovatelské praxe – ICNP. Novinářům se věno-

vali také prof. J. Mačáková, CSc., rektorka UP, a doc. J. Hálek, proděkan LF UP.

Splnění cílů konference – obrátit pozornost ošetřovatelské komunity na témata u nás dosud málo známá, podpořit rozvoj ošetřovatelské vědy a vzdělávání, přispět k rozvoji humanizace moderních ošetřovatelských služeb a podpořit interdisciplinární spolupráci – bude zjištěno evaluačním dotazníkem.

Za pořadatele konference: ÚTPO LF UP, FN Olomouc, SZŠ a VZŠ Olomouc, Psychiatrické oddělení VN Olomouc

Mgr. Jana Marečková, Ph.D.

Dokončení ze str. 1

Olomoucké psychologické dny

ve svém příspěvku řadu otázek ohledně identity a budoucnosti psychologie jako rozrůžňujícího se oboru. Prof. Z. Matějček uvažoval nad vztahy mezi generacemi svým typickým poutavým způsobem. Velmi dynamický byl projev PhDr. J. Prekopové, která pojala téma polaritě mezi mužem a ženou v rodině s laskavým humorem. Referát PhDr. J. Šturmy odrážel širší filozofické zaměření s přesahy do humanistické etiky. Posluchači byli upozorněni na nebezpečí redukcionistických pojetí člověka, na nutnost chápání člověka v jeho celistvosti a spjatosti se širšími sociálními systémy, současně na nutnost pojímání člověka v jeho jedinečnosti a unikátnosti. Zajímavá byla přednáška o psychologii jako nástroji mezináboženského dialogu (doc. P. Ričan), která vyvolala bohatou diskusi. Závěrečným referátem prvního dne konference bylo *Hledání nejvyššího smyslu v logoterapeutické perspektivě* (prof. V. Směkal), které se stalo inspirativní tečkou a podnětem k hlubšímu zamyšlení pro všechny. Téhož dne bylo ještě možné vyslechnout zprávy z Unie psychologických asociací ČR a zúčastnit se uvítací recepce. Sponzory konference byla nakladatelství Grada Publishing a Portál, firma Horkel Elektronik Test a Testcentrum Praha, spol. s r. o.

Páteční jednání probíhalo v paralelních sekcích. Témata se letos vynořila velmi společensky závažná a aktuální (hospicová péče, soužití majorit s minoritami), i dlouhodobě přitahující zájem psychologů (ženy, muži a gender studie, slasti a strasti psychote-

rapie). Po celé tři dny bylo navíc možno shlédnout řadu posterů.

V pátek odpoledne se konal sněm Českomoravské psychologické společnosti, na němž se kromě jiného schvalovaly stanovy ČMPS a proběhly volby do Rady ČMPS. Činnost ČMPS za minulé období byla jejím předsedou PhDr. Šturmou hodnocena pozitivně, zejména vyzdvihl aktivitu některých sekcí (klinické psychologie, vývojové psychologie aj.). Zajímavá byla informace PhDr. D. Hellera o 27. světovém psychologickém kongresu, který se konal letos ve Stockholmu. Za témata, která se výrazně profilují a budou pravděpodobně v následujících letech v centru pozornosti psychologie, označil dr. Heller téma bezpečí, zdraví a vzdělávání. Druhý den jednání byl zakončen společenským večerem v romantickém prostředí hradu Šternberk.

V sobotu přitáhly zájem posluchačů sekce o integraci a segregaci ve výchově a vzdělávání, sekce o roli psychologie v somatické medicíně a sekce varií. Bohatá diskuse o postmoderní psychologii se rozvíjela například v poslední jmenované sekci.

Ve srovnání s předchozími konferencemi jsme zaznamenali nejen nárůst počtu účastníků, ale i vzestup kvality a praktické užitečnosti příspěvků. Letošní *Olomoucké psychologické dny* byly vydařenou odbornou akcí, dobře organizovanou a zvládnutou. Ke kládům patřila i tvůrčí a příjemná mezilidská atmosféra. V plánu je také vydání sborníku příspěvků.

PhDr. Irena Sobotková, CSc.
Katedra psychologie FF UP

Dokončení ze str. 1

Z VĚDECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP**Dědičné metabolické poruchy**

RNDr. Tomáš Adam, Ph.D., je absolventem Přírodovědecké fakulty UP a vede Laborator dědičných metabolických poruch, Oddělení konsolidovaných biochemických laboratorí ve Fakultní nemocnici Olomouc. Zajímavý nás výsledky této laboratoře, která začala vznikat před asi deseti lety:

Dědičné poruchy metabolismu jsou skupinou onemocnění definovanou svou biochemickou podstatou, a tedy klinicky značně různorodou. Biochemická diagnostika těchto onemocnění je založena na velkém množství speciálních metabolických vyšetření, jejichž vývoj byl prvních pět let obsahem naší práce. Od roku 1995 je pracoviště v této oblasti certifikováno v rámci evropského programu kontroly kvality (ERNDIM). Diagnostika těchto chorob vyžaduje širší pohled a jsem rád, že díky dobré spolupráci s klinickými pediatry a genetiky (V. Smolka – Klinika dětského lékařství, A. Šantavá, J. Hyjánek – Ústav lékařské genetiky a fetální medicíny LF UP a FNO) dnes dosahujeme diagnostických výsledků statisticky srovnatelných s vyspělými zeměmi.

Hlavní oblastí našeho vědeckého zájmu jsou onemocnění purinového a pyrimidinového metabolismu. Obě skupiny látek jsou biologicky velmi významné, neboť jsou základními kameny struktury nukleových kyselin, zásobárnou energie buňky, regulátory a účastníky metabolických dějů. Jde o skupinu přibližně dvaceti chorob, kde počet diagnostikovaných pacientů je celosvětově velmi nízký. Hlavním důvodem je zde především technologická náročnost (a tedy i cena) stanovení diagnózy, která vede k tomu, že systematické vyšetřování těchto chorob dnes neprovádí ani část nejrozvinutějších zemí (např. většina států USA). A to i přesto, že část těchto velmi závažných nebo fatálních nemocí je efektivně léčitelná.

V uplynulém období jsme se soustředili na vývoj postupů (za použití kapilární elektroforézy a hmotové

spektrometrie), které by umožnily široce akceptovatelnou diagnostiku. Obě zmíněné techniky jsou relativně novými analytickými nástroji, které v současnosti procházejí prudkým rozvojem při řešení bioanalytických problémů, jako je analýza DNA, struktura proteinů a sledování metabolických dějů.

Zpočátku jsme se soustředili na vývoj nových metod pro screening jednotlivých onemocnění, jejichž klasická diagnostika byla technologicky obtížná^{1,2}. Dále jsme popsali několik postupů pro enzymovou diagnostiku těchto onemocnění^{3,4,5}. V poslední době jsme se zabývali vývojem univerzálních postupů, umožňujících komplexní diagnostiku těchto onemocnění kapilární elektroforézou^{6,7,8} a hmotovou spektrometrií⁹. Vynívané metody řádově zlepšují diagnostickou účinnost, rychlost a také cenu vyšetření. Tyto nové přístupy byly také předneseny na několika konferencích^{10,11,12} s dobrým ohlasem¹³.

V oblasti výzkumu již dlouhodobě spolupracujeme s našimi i zahraničními pracovišti (Guy's and St. Thomas's Medical and Dental School, London, UK (L. D. Fairbanks), Kat. analytické chemie, PFF UP (J. Ševčík, P. Barták, K. Lemr) a St. Bartholomew's & The Royal London School of Medicine and Dentistry, London (Prof. D. Perrett).

Jakkoliv je použití nových technologií spíše pokrokem praktickým, jejich užití s sebou zpravidla přináší rozpoznání nových skutečností, které mohou modifikovat náš pohled na patobiochemii zdánlivě dobře známých onemocnění⁶.

Aktuálními tématy pracoviště jsou zejména studie metabolismu nukleotidů a jejich interakcí s dalšími fyziologicky významnými látkami¹⁴. Díky podpoře GAČR jsme v letošním roce začali projekt biochemického a molekulárně biologického studia českých pacientů s cystinurii. Tato choroba je nejčastější dědičnou poruchou metabolismu v české populaci (incidence

je 1:5600). Jedná se o defekt membránového transportu cystinu a dibazických aminokyselin, jehož důsledkem je tvorba kaměnků v ledvinách a močových cestách, které u postižených způsobují koliky a ledvinová selhání. Pro diagnostiku, prognózu a léčbu pacientů je velmi důležité poznat souvislosti mezi genetickou podstatou a biochemickým a klinickým obrazem onemocnění.

RNDr. T. Adam, Ph.D.

¹⁾ Sevcik J., Adam T., Mazacova H. *Clin. Chim. Acta*, 245 (1996) 85–92.

²⁾ Sevcik J., Adam T., Sazel V. *Clin. Chim. Acta*, 259 (1997) 73–81.

³⁾ Adam T., Sevcik J., Fairbanks L. D., Bartak P. *J. Chromatogr. B*, 698 (1997) 308–311.

⁴⁾ Adam T., Sevcik J., Fairbanks L. D., Bartak P. *Purine and Pyrimidine Metabolism in Man IX*. Griesmacher A., Chiba P., Muller M. M. (eds.). Plenum Press, New York, 1998 759–763.

⁵⁾ Adam T., Sevcik J., Svagera Z., Fairbanks L. D., Bartak P. *Electrophoresis*, 20 (1999) 564–568.

⁶⁾ Adam T., Friedecký D., Fairbanks L. D., Sevcik J., Bartak P. *Clin. Chem.*, 45(12) (1999) 2086–2093.

⁷⁾ Adam T., Lochman P., Friedecký D. *Electrophoresis*, submitted.

⁸⁾ Friedecký D., Adam T. in preparation.

⁹⁾ Lemr K., Adam T., Fryčák P., Friedecký D. *Purine and Pyrimidine Metabolism in Man X*. Sperling O. (ed.). Plenum Press, New York, in press.

¹⁰⁾ Adam T., Friedecký D., Fairbanks L. *Electrophoresis in Medicine*. National Institutes of Health (NIH), Bethesda, MD, USA. 8th–10th August 1999. (<http://www.aesociety.org/AESreview.html>)

¹¹⁾ Adam T. 7th Symposium European Society for the Study of Purine & Pyrimidine Metabolism in Man. Gdansk, Poland. 15th–19th September 1999.

¹²⁾ Adam T., Lochman P., Friedecký D. 10th International Symposium on Purines and Pyrimidines in Man. Tel Aviv, Israel, 14th–19th May 2000.

¹³⁾ *International Laboratory*, November 1999, Editor's Page, By Robert Stevenson.

¹⁴⁾ Adam T., Friedecký D., Lochman P. 10th International Symposium on Purines and Pyrimidines in Man. Tel Aviv, Israel, 14th–19th May 2000.

Přijaté vnitřní granty UP na rok 2000

Na svém březnovém zasedání schválil Akademický senát UP částku 2 mil. Kč k účelovému rozdělení na vnitřní granty UP podle kritérií stanovených Vědeckou radou UP. Ta rozhodla (17. 1. 2000, v souladu s usnesením ze 14. 6. 1999) o změně způsobu rozdělení prostředků na vnitřní granty v roce 2000, podle které má soutěž probíhat na úrovni fakult. Seznam udělených grantů, který jsme získali od jednotlivých fakult v závěru loňského školního roku, začínáme publikovat v tomto čísle Žurnálu UP (čísla v závorkách představují vyšší přidělených finančních částek):

Lékařská fakulta UP

Mgr. J. Bouchal (Ústav patologie): Účinek antisteroidů bicalutamidu a tamoxifenu na aktivitu telomerázy u buněčných linií odvozených od karcinomu prostaty (73 tis. Kč).

Mgr. S. Bražínová (Dětská klinika): Molekulární mechanismy protinádorového účinku derivátů kyseliny betulinové (80 tis. Kč).

MUDr. P. Dzinčuk (Porodnicko-gynekologická klinika): Klinický význam stanovení titru imunních protilátek při inkompatibilitě v ABO systému (12 tis. Kč).

MUDr. A. Hlobilková (Ústav patologie): Analýza biologické úlohy nově objeveného tumor-supresorového genu PTEN (73 tis. Kč).

Mgr. Š. Hradilová (Ústav imunologie): Vliv bakteriálního imunomodulátoru na indukci specifických IgG u pacientů během perorální hyposenzibilizační terapie (45 tis. Kč).

MUDr. O. Chrapek (Oční klinika): Výzkum řečiště cévnatky u pacientů s centrální serózní chorioretinopatií (40 tis. Kč).

Mgr. K. Jedličková (Hemato-onkologická klinika): Uplatnění komparativní genomické hybridizace (CGH) v diagnostice u nemocných s chronickou lymfatickou leukémií (CLL) (80 tis. Kč).

MUDr. L. Mezníková (I. chirurgická klinika): Význam telomerázy při stanovení rizika malignizace Barrettova jícnu a diagnostice carcinoma in situ jícnu (75 tis. Kč)

Mgr. J. Procházková (Ústav histologie a embryologie): APOPTÓZA – srovnání senzitivity různých detekčních metod – stanovení její úrovně v orgánech lidských zárodků (46 tis. Kč).

MUDr. M. Raška (Ústav imunologie): Příprava HSP90 *Candida albicans* pro imunizaci a izolaci specifických protilátek (42 tis. Kč).

MUDr. P. Vaňa (Ústav farmakologie): Hypolipidemické a antioxidantní účinky směsi extraktů ze *Silybum marianum* a *Prunella vulgaris* u potkana (50 tis. Kč). Lékařská fakulta UP celkem 616 tis. Kč.

Cyriometodějská teologická fakulta UP

Mgr. P. Černuška (Katedra biblických věd): Vliv antických autorů a Nového zákona (příp. Vulgáty) na utváření slovní zásoby řecké a latinské patristické literatury (14 tis. Kč).

Mgr. T. Seňkiv: Kněžská formace řeckokatolické církve na Ukrajině se zaměřením na přípravu ženatých kněží (25 tis. Kč).

Mgr. Ing. L. Trochtová (Katedra křesťanské výchovy): Využití výtvarných metod v katechezích (35 tis. Kč).

Mgr. J. Kořenek (Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu): Pas-týřské listy 1948–1989 v Československu (35 tis. Kč).

Dr. M. Altrichter (Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu): Spirituálita a musikologie (30 tis. Kč).

Cyriometodějská teologická fakulta celkem 139 tis. Kč.

-red-

Pokračování v příštím čísle.

Poznámka**Citační indexy na UP**

Naše univerzita je nyní ještě více otevřená světu. Umožnila svým pracovníkům a studentům vstup na webové stránky citačních indexů (v Žurnálu byla o nich diskuse v minulém ročníku). To znamená volný přístup do bibliografických databází všech oborů přírodních, lékařských, společenských, humanitních a uměleckých ve světovém měřítku (viz Žurnál č. 1, str. 3). Tuto výmoženost – desítky let užívanou na univerzitách ve vyspělých zemích – ocení, kdo pracuje ve vědeckém výzkumu a věnuje se bádání. Přispívá k akceleraci toku vědeckých informací, usnadňuje komunikaci mezi vědci a jejich týmy, umožňuje zjistit, kdo toho času je či není „in“, jaké trendy uvnitř oboru dominují, kam obor směřuje, zda a čím ovlivňuje obory jiné. To vše v celosvětovém měřítku.

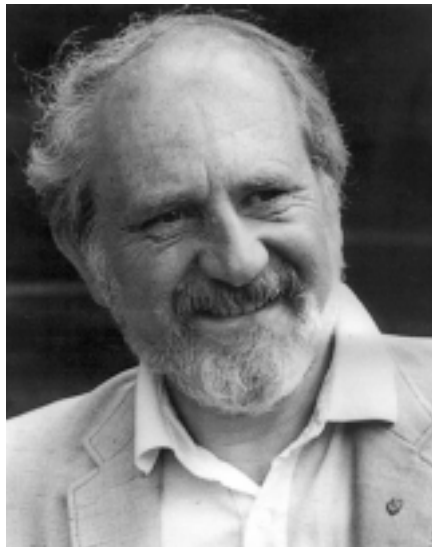
Každý ví, že citační indexy se užívají při evaluaci institucí, pracovišť a jednotlivců. Mohou být ale také cenné pro modernizaci studijních programů. Umožňují zjistit podle počtu titulů a citační odezvy, které obory či jejich odvětví se toho času nejvíce ve světě rozvíjejí a uplatňují v oborech jiných, především aplikovaných. V lékařství je to např. imunologie s jejími aplikacemi v diagnostice a léčbě a implikacemi v klinickém myšlení. Nabídka oborů, resp. poznatků této kategorie ve studijním programu je znakem nezaostávající, moderní vysoké školy.

-mh-

ROZHOVOR

O globalizaci, „kokakolonizaci“ a mundializaci

Jak jsme již informovali v minulém čísle, proběhlo na začátku letošního září na FF UP již tradiční mezinárodní kolokvium (tentokrát na téma *Spiritualism and Religion in American Culture*), které uspořádalo zdejší Centrum srovnávacích kulturních studií. V jeho čele stojí prof. Josef Jařab a právě s ním jsme hovořili

nejen o významu amerických studií, ale též o procesu a problémech amerikanizace i o Evropské unii:

Letos v dubnu jste byl zvolen na příští čtyři roky prezidentem Evropské asociace amerikanistů. Dovolte, abych vám za redakci Žurnálu blahopřála a abych se zeptala, v čem spočívá význam amerických studií pro Evropu a pro naši současnost.

Americká historická zkušenost je zkušenost Nového světa – a ten Starý svět, jak víme, byla Evropa. Myslím si, že je stále důležité uvědomovat si vztah vyjádřený oběma odlišnými adjektivy, a to v dějinné perspektivě až po dnešek. Pro nás v Evropě je především zajímavé sledovat rozdílný vývoj tzv. Nového světa, za jehož vznik jsme pochopitelně my Evropané od dob Kolumba či Cortése byli zodpovědní a jehož původním civilizacím jsme se pokoušeli i násilně vnutit v podstatě naši vývojovou představu. Ale Ameriká, a to ta kolonizovaná i Amerika prvních kolonizátorů, se od konce osmnáctého století proti koloniálnímu ovládnutí z Evropy a později i proti

dominantním vlivům evropské kultury sveřepě bouřila a je třeba přiznat, že ve své revoltě v podstatě uspěla.

Byl to nejen dramaticky rychlý rozkvět amerického hospodářství a zvláště impozantní rozvoj techniky, čímž Amerika musela Starý svět překvapit a v čem ho již na počátku našeho století překonala. Snad ještě důležitější je skutečnost života v podmínkách demokracie, kterou do americké společnosti uvedli „otcové zakladatelé“ právě v době americké revoluce po vyhlášení nezávislosti Spojených států amerických roku 1776. Je pravda, že americká ústava, která vznikala v následujícím desetiletí, těžila z nejlepších myšlenek evropských, ať už to byli Locke nebo Montesquieu, ale byla to Amerika spíše než Evropa, která dala těmto myšlenkám právo na praktickou existenci. Je také pravda, že základní demokratické principy neměly v americké společnosti nijak snadný život, nicméně udávaly historii země rozhodující směřování. Krizové momenty představovala občanská válka, která vedla ke zrušení otroctví, a Prohlášení rovnoprávnosti, počátek 20. století, kdy se objevovaly a byly společností akceptovány první plody kulturního pluralismu, pak to byla bitva za občanská a lidská práva po druhé světové válce a boj za respektování multikulturní povahy americké společnosti v posledních desetiletích. Stojí za pozornost tento vývoj studovat. Samozřejmě kriticky, s otevřeným hledím a z evropského pohledu. A to i proto, že nás mnohé, co má Amerika za sebou, teprve v Evropě čeká. Mnohé z toho, co nás čeká, navíc americká společnost docela dobře zvládla a zvládá, ať už to byly nejruznější emigrační vlny a výrazný pohyb obyvatel, rozvíjení občanské společnosti a třeba i federální uspořádání státních celků nebo regionů.

To vše a ledaco jiného bude nesmírně důležité pro další vývoj rekonstruující se Evropy. Nejen bývalé koloniální velmoci, ale i menší země včetně naší republiky se budou muset vyrovnávat s problémy přistěhovalců a běženců, s napětím mezi etnickými skupinami. Je naděje, že právě v Americe zrozená federální regionalizace může v Evropě též absorbovat a řešit některé nacionalistické či separatistické tendence. Zdá se, že třeba současný vývoj ve Walesu či Skotsku, kde vznikají samostatné parlamenty, nepředstavuje pro Spojené království bezprostřední politické nebezpečí a ohrožení jeho celistvosti právě proto, že v Evropské unii mohou vedle sebe existovat Skotsko či Anglie také jako regiony. Myslím si, že i řešení irské otázky bude reálnější v rámci nového uspořádání Evropy.

Zkrátka, proces „amerikanizace“ jako naplňování demokratických příslibů americké společnosti je prostě velmi poučný, a to v kladném i opačném slova smyslu. V každém případě vyzývá k důkladnému studiu. Tím nechci ani trochu naznačit, že bychom třeba my u nás měli nahradit heslo „Sovětský svaz – náš vzor“ obdobným vztahem k Americe. I když jsem velmi rád tomu, že se naše století nakonec ukáže být daleko více stoletím americkým než stoletím Velké říjnové socialistické revoluce.

Je to také století show businessu a McDonaldů...

Ano, i to se dnes rozumí amerikanizací. A podobný názor má zajisté své oprávnění, protože fenomén masové a populární kultury – a přidal bych i populární, „masifikovanou“ aplikaci poznatků vědeckého výzkumu – je ve skutečnosti jedním z výsledků procesu demokratizace společnosti. Pro mnohé je dnes populární kultura spjata především s Amerikou, kde má svůj nejvlastnější domov a odkud se šíří do celého světa. Jestli bylo pro nás a další země bývalého sovětského bloku v průběhu 70. a 80. let mnohé z americké kultury, včetně té populární, nedostupné či dokonce tabuizované, po roce 1989 se najednou otevřela vrata přílivu všeho, a to i kulturního „šmejdů“, nejrůznějších „receptů“ na rychlý úspěch v hubnutí, na zaručeně zdravou dietu i bezproblémové zbohatnutí atd. – a mnozí z těch, kteří americkou literaturu a kulturu po léta normalizace a totality vnímali jako alternativní politikum a jako hodnoty spojené především se svobodou myšlení a vyjadřování, jsou nešťastní z toho, že kvalitní kulturní produkce je vytlačována lacinou zábavou. A je na tom bohužel hodně pravdy. Masová a populární kultura je totiž také záležitostí komerční a pro Spojené státy je to vlastně jeden z nejvýznamnějších vývozních artiklů. V tom je skrytý onen paradox spojený s demokratizací kultury a kulturních hodnot – můžeme se ptát s Umberto Ekem, zda je více důvodů si myslet, že masová kultura je antikultura, nebo zda přispívá k šíření kulturních statků, kulturní vzdělanosti a informovanosti všem. A odpověď na tuto otázku není ani snadná, ani jednoznačná.

Vezměme si například hudbu. Než se začaly masově vyrábět gramofonové desky a začalo vysílat rádio, měly možnost vyslechnout si třeba určitý koncert jen malé skupiny lidí, navíc takoví, kteří si to mohli i finančně dovolit. Je ale rovněž pravda, že čím více lidí mohlo hudbu poslouchat, tím proporcčně méně se jich učilo čist noty a hrát na hudební nástroj, aby si třeba sami zahráli či dali v rodině, v obci či jiné komunitě dohromady nějaký kvartet nebo kvintet, jak tomu bývalo v dřívějších dobách. Lidé obecně také více sami zpívali, zatímco dnes raději naslouchají zpívání jiných. Je zřejmé, že snaha po zmasovění kultury omezuje nejen vlastní kulturní aktivitu lidí a činí z nich více spotřebitele než nositele kultury, ale že vývoj následně vede i ke zplošťování kulturních tradic a hodnot. A je pravda, že právě americká kultura se ve své snaze o demokratizaci (a musíme dodat též komercionalizaci) vydává cestou smazávání a dokonce popírání rozdílu mezi kulturou vysokou a populární. A jak víme, ani tento jev nezůstal omezený jen na Ameriku, ať už šířením jejího vlivu na ostatní svět, nebo i tím, že se i jiné společnosti chtějí nebo musí zabývat podobnými otázkami a stojí před podobnými dilematy.

-mav-

Foto z archivu J. Jařaba

Dokončení příště.

ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ

Humboldtova stipendia

Jaké možnosti má našinec, pokud chce získat zahraniční vědeckou zkušenost? Pro zájemce o pobyt v Německu je jednou z nejatraktivnějších možností získat Humboldtovo stipendium. S jeho pomocí lze strávit na některém pracovišti šest měsíců až dva roky. Je určeno mladším vědeckým pracovníkům (do 40 let), kteří už získali titul Ph.D., či jeho ekvivalent. Nadace, jejíž rozpočet byl loni asi 86 milionů DM, rozdělí ročně kolem 500 stipendií. Při počtu 1500 podaných přihlášek má šestkrát každý třetí šanci. Co hlavně rozhoduje o úspěchu? Především dosavadní vědecké výsledky, kvalita předloženého projektu (žadatel se musí ucházet o práci v konkrétním týmu) a doporučující dopisy. O přihláškách rozhoduje asi stočlenná komise německých vědců, která zasedá třikrát ročně. Stipendium představuje velmi solidní příjem, který navíc nepodléhá zdanění; nadace kromě toho hradí zdravotní pojištění, cestovné, příplatky pro rodinné příslušníky a zájemcům i dvou- až

čtyřměsíční kurz němčiny. Jak prozradil Dr. Hanle z vedení nadace při své návštěvě Jenu, péče o stipendisty určitou formou pokračuje i po ukončení pobytu – podpora jejich domácího výzkumu představuje prý asi 15 procent rozpočtu. „Orientujeme se na stipendisty, a ne na striktní pravidla. Čím kvalitnější výsledky, tím dokážeme být flexibilnější.“ Jaké je zastoupení hostujících vědců z různých zemí? Největší příliv mají z Číny (loni tu bylo 170 hostů) a z Ruska (139). Z České republiky to bylo 18 stipendistů, ze Slovenska 19, z Polska 75, z Maďarska 29. Věřím, že naši olomoučtí kolegové budou mít dobré šance, pokud se pokusí využít bohaté nabídky vynikajících německých pracovišť – budu jim co nejpěvněji držet palce. Další informace lze nalézt na internetových stránkách nadace: <http://www.humboldt-foundation.de>.

Doc. T. Opatrný,
Katedra teoretické fyziky PŘF UP a Theor.
Phys. Inst., Friedrich-Schiller Univ. Jena

Každý vědec se musí sám vypořádat s otázkou, jaké kompromisy je ochoten udělat s politickými a filozofickými zásadami státu, univerzity a dárců, kteří mu dávají peníze na výzkum. Dříve či později však dojde k situaci, kdy v zájmu své práce bude muset udělat kompromisy.

H. Selye

KULTURNÍ PAMÁTKY NA UP**Z galerie olomoucké univerzity (VIII)**

Na počátku loňského letního semestru jsme v Žurnálu UP začali publikovat seriál článků o kulturních památkách ve správě olomoucké univerzity. Zvláštní pozornost jsme přitom věnovali kulturním památkám movitým, mezi které patří gotický náhrobník neznámé abatyše (Křížkovského 12, viz Žurnál UP č. 17/9 ze 3. 3. 2000) a soubor 22 obrazů z 18. a 19. století zachycující významné osobnosti duchovního, kulturního a politického života, které měly k olomoucké univerzitě v minulosti úzký vztah. Tato jedinečná portrétní galerie byla původně umístěna v promoční aule bohoslovecké fakulty, později doplněna dalšími portréty; od roku 1950 byl soubor ve správě olomouckého Vlastivědného muzea a v roce 1996 navrácen CMTF UP (blíže Žurnál UP č. 17, tamtéž). V tomto akademickém roce pokračuje představování jednotlivých portrétů podobiznou císařovny Marie Terezie:

Již před narozením Marie Terezie (13. května 1717) ustanovil její otec, říšskoněmecký císař Karel VI., v tzv. pragmatické sankci, že dědičné země „arcidomů habsburského“ jsou nedělitelné a dědí je prvorozenec vládnoucího panovníka nejen v mužské, ale i v ženské linii. Mužského potomka se Karel VI. vskutku nedočkal, a tak po jeho smrti 20. října 1740 připadla panovnická role jeho nejstarší dceři, arcivévodkyni Marii Terezii, provdané již za toskánského velkovévodu Františka Štěpána Lotrinského. O devět let starší František Štěpán Lotrinský trávil své jinošství na vídeňském dvoře, takže její Marie Terezie znala od svých dětských let a chovala k němu ty nejvroucnější city (její mladší sestra Marie Anna se provdala za bratra Františka Štěpána Karla Lotrinského). Před svým nástupem na habsburský trůn porodila Marie Terezie již tři dcery a v roce 1741 se jí narodil vytoužený následník trůnu, budoucí císař Josef II. (celkem přivedla Marie Terezie na svět 16 dětí).

O své dědictví však byla Marie Terezie donucena tvrdě bojovat během tzv. války o dědictví rakouské (1740–1748) a války sedmileté (1756–1763). Bavorský král Karel Albert, manžel jedné z dcer císaře Josefa I., usiloval o českou korunu, pruský král Fridrich II. anektoval slezská knížectví a saský kurfiřt a polský král August III. hodlal ke svým zemím přivlétní markrabství moravské. Během vpádu koaličních vojsk do Čech a na Moravu koncem roku 1741 obsadila pruská armáda bez odporu Olomouc, ale neúspěšně pruské a saské obléhání Brna na jaře následujícího roku znamenalo, že se Marie Terezie udržela na trůně (za cenu ztráty téměř celého Slezska). Po smrti bavorského krále a říšskoněmeckého císaře Karla VI. byl novým císařem zvolen manžel Marie Terezie František Štěpán Lotrinský, sama Marie Terezie se však nenechala na císařovnu korunovat, a tak jí –

strikně vzato – titul císařovny nenáleží (byla korunovanou královnou českou, uherskou a arcivévodkyní rakouskou).

Už v polovině roku 1742 bylo rozhodnuto, že Olomouc bude přebudována na mohutnou pevnost, aby chránila hlavní město habsburské monarchie před pruskými útoky. Návštěva Marie Terezie a císaře Františka I. Lotrinského v Olomouci ve dnech 17. až 19. června 1748 v Olomouci byla motivována záměrem poznat stav budované olomoucké pevnosti. Císařští manželé navštívili tehdy rovněž Sv. Kopeček a premonstrátský konvent na Hradisku, kde jim byla mj. předvedena hanácká opera – nejspíše Pargamotěka (tj. Pragmatická sankce), složená velehradským mnichem Alanem – Ignácem Plumlovským. Druhá a poslední návštěva Marie Terezie a Františka I. Lotrinského v Olomouci se uskutečnila ve dnech 7. až 10. září 1754, a to u příležitosti vysvěcení sloupu Nejsvětější Trojice na Horním náměstí. Dosavadní olomoucká Střední ulice (dnes Pavelčáková) byla poté nazývána ulicí Terezkou, shodné jméno obdržela i hlavní brána pevnosti, okrášlená reliéfním portrétem panovnice (dochovaná do dnešní doby jako unikátní památka barokního fortifikačního umění).

Olomoucká pevnost se skvěle osvědčila během neúspěšného pruského obléhání Olomouce uprostřed roku 1758. Marie Terezie jako výraz svého uznání polepšila dosavadní znak města Olomouce o babenberský štítek s písmeny FMT ovínutý zlatým řetězem a členy městské rady povýšila do šlechtického stavu; každoroční oslavu vítězství nad Prusy v Olomouci měla být nadále dotována 800 zlatými ze státní pokladny.

Ač byla Marie Terezie osobně konzervativní a hluboce věřící katolička, chápala nutnost reformem v habsburské monarchii a svým ministrům a rádčům nebránila v prosazování osvícenských principů v hospodářství (podle zásad tzv. fyziokratismu), školství (zavedení povinné školní docházky v roce 1774, postátnění a reforma univerzit), jurisdikci (trestní zákoník Constitutio criminalis Theresiana, 1769), v byrokratické státní správě, v poměru státu a církve, ve zdravotnictví i v armádě (založení vojenské akademie r. 1757).

Postupná etatizace a reformování univerzit v habsburských zemích se ovšem týkala i olomoucké jezuit-

ské akademie. Tento proces byl zahájen dekretem Marie Terezie z 16. října 1747, jímž se zkracovalo studium filozofie na dvě léta, přičemž studium na fakultě teologické a medicínské bylo podmíněno dosažením gradu na filozofické fakultě (pro studium práv tedy tato podmínka neplatila). Nový organizační a studijní řád pro vysoké školy (zavádějící mj. vedle děkanů studijní direktory fakult, odpovědně bezprostředně panovníci) vstoupil v platnost dne 1. listopadu 1752, výnosem z 22. listopadu 1760 byl prolomen vyučovací monopol jezuitů na olomoucké univerzitě – profesory teologie byli jmenováni dominikán Ignác Světecký a premonstrát Bernard Purkyně a podle dekretu z 20. ledna 1770 nesměl jezuitský provinciál bez souhlasu dvora odvolávat univerzitní učitele. Bezprostředně před zrušením jezuitského řádu v roce 1773 a odtud plynoucím úplným postátněním olomoucké univerzity byla na olomoucké filozofické fakultě zřízena nová stolice politických a kamerálních věd.

Po smrti chotě Marie Terezie Františka I. Lotrinského dne 18. srpna 1765 se stal říšskoněmeckým císařem jejich nejstarší syn jako Josef II., jehož reformistický radikalismus se Marie Terezie snažila tlumit i za cenu vážných rozporů mezi matkou a synem.

Množství dochovaných podobizen Marie Terezie počínaje jejími dětskými léty umožňuje detailně rekonstruovat proměny její fyziognomie – četná mateřství zaoblila původně vysokou a štíhlou postavu půvabné habsburské princezny do vladařčiny „velebné majestátnosti“. Tak zachycuje Marii Terezii rovněž nesignovaný portrét z bývalé galerie olomoucké univerzity – panovnice je na něm oděna do zeleného šatu zdobeného zlatým vyšívaním a krajkovinou, pravici rozprahuje stranou, zatímco levicí má položenu na korunu spočívající na dvou rudých poduškách; pozadí portrétu tvoří tmavočervený závěs. Poněvadž Marie Terezie po smrti svého chotě oblékala jen černé vdovské roucho, vznikl uvedený portrét před rokem 1765.

Velká žena i panovnice Marie Terezie zemřela ve Vídni 29. listopadu 1780 a byla pohřbena v hrobce kláštera kapucínů po boku svého manžela pod rozměrným katafalkem, o němž se říká, že připomíná spíše lože satební nežli úmrtní.

Doc. J. Fiala, CSc., FF UP, foto archiv VMO

Diskuse, názory, ohlasy**Očima bohemistů**

(Krátké zamyšlení nad osudem české literatury)

Takže z prázdného klobouku je vytažen bílý králík. Protože je to hodně veliký králík, trvá to kouzlo několik miliard let. Všechny lidské děti se narodí nahofe na těch tenkých chloupkách. Tak mají možnost podívat se tomu neuvěřitelnému kouzlu zblízka. Ale postupně, jak stárnou, zalézají hlouběji do králíci kožešiny. A tam zůstávají...

(J. Gaarder: Sofiiin svět)

Každý z nás čte. Čteme noviny, knihy, časopisy, čteme zprávy z domova, zajímavosti z kultury, někteří z nás milují sportovní rubriky, jiní ocení kouzlo novinového „nadčasového“ fejetonu. Čteme písmo, čteme slova, čteme jazyk a čteme literaturu. Jazyk, slova a literatura se tak stává nezbytnou součástí našich životů... a možná i něčím víc.

Již několik týdnů po narození vnímáme slova našich rodičů, později se je učíme. Zvládnutí prvních slabik a slov si nepamätujeme. Nevadí, protože mnohem důležitější než pro nás samotné jsou pro naše učitele. Pociťují neuvěřitelnou radost, štěstí i hrdost a s láskou i touhou dít nám dostatečnou slovní zásobu nás obklopují knížkami se zvířátky, lidmi a dalšími zajímavými obrázky. V období předškolního věku nám čtou pohádky a věnují obrovskou

pozornost naší, často nedokonalé, výslovnosti vět a jednoduchých souvětí. Otázkami „Jakkak dělá pejsek?“ nebo „Co se prodává v potravínách?“ zatěžují naše mozečky, procvičují paměť, postřeh a bystrost.

Jejich vynaložené úsilí se projevuje již v prvních dvou letech školní docházky, kdy se poprvé začínají výrazněji projevovat rozdíly mezi dětmi. Někteří školáci si všimají nadpisů na obchodech, plakátech, cedulích a s neutuchajícím nadšením svým rodičům ve volném čase a mimo školní prostředí předčítají slovní spojení „smíšené zboží“, „výstava kaktusů“, „Pozor! Nepoužívejte radiolokátory! Nebezpečí výbuchů!“. Jsou také tací, kteří si vezmou do ruky knížku pohádek a v zápalu četby se nechají unést dějem do té míry, že přečtou několik pohádkových příběhů najednou. Aniž si to uvědomují, rozvíjejí svou fantazii, slovní zásobu a postupně se zařazují k těm menším školákům, jež čtení literatury nenudí a neodpuzeje, ale baví a dokonce podněcuje ke koupi vlastní literatury.

Podíl na tom, že v současnosti školáci čtení nezařazují mezi své koníčky a často preferují sport, hudbu a kulturu, má přístup učitelů k práci s žáky v hodinách literatury. Zejména starší konzervativní

Dokončení na str. 8

STUDENTSKÁ RUBRIKA

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Bohužel se musím vrátit do Anglie...

Jako každoročně i letos proběhla před letními prázdninami v aule FF UP promoce studentů, kteří absolvovali studium v anglickém jazyce na Lékařské fakultě UP. Využili jsme této příležitosti ke krátkému rozhovoru s jedním z promovaných absolventů – Imranem Shamiem (na snímku třetí zleva):

Odkud jste?

Narodil jsem se v Anglii, ale můj otec pochází z Pákistánu. Usadil se v Anglii, kde pracuje jako ortopedický chirurg. Já jsem vyrostl v Anglii a do České republiky jsem přijel studovat medicínu.

Jaký obor jste si zvolil?

Studoval jsem šest let na Lékařské fakultě anglický program všeobecného lékařství. Všichni učitelé a pracovníci hovoří anglicky, všechno probíhalo v angličtině, samozřejmě kromě komunikace s pacienty.

Dokončení ze str. 7

učitelé čtou s dětmi celé texty v čítkách, místo aby využívali svých zkušeností a předkládali jim výstižné úryvky literárních děl. Je totiž daleko snadnější pracovat s učebnicí a používat „doporučených“ ukázek naší a světové literatury, než vybrat vlastní, daleko zajímavější a pro žáky stravitelnější ukázky. Proč to všechno? Protože prostě a jednoduše: učitel s mnohaletou praxí nemá vůli měnit již zažitý a osvědčený systém a snažit se hodiny českého jazyka vyplnit více smysluplnou činností.

Netvrdíme, že všichni učitelé jsou takoví. Jistě existuje mnoho kvalitních starších kantorů, kteří své hodiny vyplňují rozmanitou a motivující činností, učitelů, kteří se nebojí experimentovat s učivem, nemají strach „hrát si s žáky“, a pěstovat tak v nich vztah k literatuře.

Schválně, přízně si, kolik z nás doopravdy přečetlo Babičku? Presto ji všichni jistě máme ve svých čtenářských denících. A tak to právě s literaturou je! Místo aby žáci dílo zkusili přečíst, volí daleko efektivnější „opisovací“ metody práce. Čtenářské deníky jsou plné, učitel je spokojen! Jedna nejmenovaná didaktička (Blanka Rozehnalová, pozn. aut.) nám kdysi na seminářích literární výchovy prozradila, jak tuto situaci řešit. Dětem je třeba dát na výběr. Nemá cenu je nutit číst mnohosvazkové dílo Aloise Jiráska, či tituly světových klasiků, ale nechat je vybírat knihy na základě vlastního zájmu. A pokud si dílo sami nevyberou, protože vztah k literatuře prostě nemají a snad ani nechťejí mít, prostě a jednoduše... stačí přečíst jednu kapitolu a sdělit, jak se četla a o čem byla.

Vraťme se však k hlavní linii našich úvah. Nevyřešená otázka pod nadpisem hovoří o osudu české literatury. České literatury vzniká stále více a více, knihy jsou komerčním zbožím a obchodovaným sortimentem. Pro mladou generaci je pak daleko složitější oddělovat „hodnotné“ knihy od braku a všeho ostatního. Jakými cestami se ale bude vyučování české literatury ubírat dále? Kdo vytvoří síť, které bude filtrovat kvalitu od kvantity? Kdo oddělí Viewegha od Topola? A má vůbec smysl je oddělovat?

Od nepaměti literatura podává výpověď o době, ve které vzniká. V současnosti však hodnotu nahrazuje image, svou roli hrají i peníze. Mnoho kvalitních autorů tak zůstává v pozadí, tvoří jakýsi „novodobý samizdat“. Tito autoři píší, nicméně z nedostatku financí prostě nemohou publikovat. Proto se jejich af už básnické, či prozaické dílo šíří víceméně v okruhu přátel, podobně jako v dobách totalitních.

Nabízí se otázka, kam tohle všechno spěje? Odpovědi je několik, každý si však svou odpověď musí nalézt sám...

Mgr. Z. Dvořáková, Mgr. K. Kopecký,
PřF UP

Jak se vám líbilo na univerzitě?

Budu skutečně upřímný: všechno na univerzitě bylo už od prvního dne naprosto skvělé. Na začátku jsem měl pocit, že město je poněkud pozadu – ale to bylo v roce 1994, a teď je srovnatelné s každým jiným městem. Olomouc je krásné město, a kdybych mohl, zůstal bych tu. Bohužel se ale musím vrátit do Anglie.

Kde byste chtěl začít pracovat?

Ještě asi budu dalších pět let studovat chirurgii v Anglii. Chci pracovat jako traumatolog a ortopedický chirurg, chci se na tyto obory v Anglii specializovat a pracovat v Anglii i v Pákistánu se svým otcem.

Chtěl byste nám něco říci o vyučujících a spolužácích?

Kurz se mi opravdu líbil, měli jsme mnoho přátelských setkání, mám teď několik českých kamarádů. Nebyl zde žádný rasový problém ani nic podobného, naopak, velmi přátelské prostředí.

Učitelé na univerzitě jsou vynikající. Někteří jsou velmi přátelští, jako opravdoví přátelé. Dokonce jsme některým ani neřekli „pane doktore“, ale zdravili jsme se „ahoj“, protože jsme spolu měli vřelý přátelský vztah. Mezi nimi bych se chtěl zmínit o dr. Riegrově z patologie, která učí třetí ročník. Je jako maminka všech studentů. Pomáhala každému studentovi skoro s každým problémem, ať již šlo o studijní záležitosti, nebo o hledání ubytování.

Za rozhovor poděkoval

D. Agnew
Foto -tj-

... A TENTO TÝDEN...

25. ZÁŘÍ

Chrást P. Marie Sněžné, 9.00 hod: Slavnostní mše k zahájení akademického roku koncelebrowaná biskupem ostravsko-opavské diecéze Mons. F. V. Lobkoviczem.

25. – 30. ZÁŘÍ

Centrum Aletti, Křížkovského 2: Akademický týden VII. Cyklus přednášek. Pořádá CMTF UP.

26. – 27. ZÁŘÍ

Aula Centra Aletti, Křížkovského 2: V. Solovjov – prorok jednoty. Mezinárodní konference. Pořádá Katedra spirituality, mezináboženského dialogu a studií křesťanského východu CMTF UP.

-red-

Docent Ryszard Zuch

Ekonomická fakulta jedné z polských univerzit. Dav studentů kolem automatu na kávu, fronta u sekretariátu. Jsou už dva týdny po zkušebním období a studenti usilují o podmiňovací zápis.

Docent Ryszard Zuch* (elegantní tmavý oblek, v ruce desetikilová aktovka plná knih a papírů) má za sebou celý den přednášek a dvě hodiny konzultací. „Pracuji sedm dní v týdnu,“ říká. „Ráno přednášky na denním studiu, večer na večerním studiu, o víkendech přednáším dálkařům.“

Každých čtrnáct dní vyučuje docent Zuch ještě na třech soukromých vysokých školách mimo své bydliště. Jinak by musel existovat z běžného univerzitního platu – něco přes jeden tisíc zlotých (asi 10 tisíc Kč). Už dávno nemá čas na vědecký výzkum a četbu nových publikací v oboru (pokud by čas měl, byl by již profesorem). Během každého zkušebního období zkouší více než 500 studentů.

„Nejsem v stavu jim klást otázky,“ svěřuje se docent. „Při takovém návalu přednášek je nejlepší formou zkoušky písemná práce. Navíc se ústní zkoušky vlečou měsíce, protože studenti si neustále překládají termíny. Nosí mi lékařská potvrzení, telefonují mi domů, chytají mě na parkovišti...“

„Nedokážu dobře poznat ani své diplomanty, mám jich v semináři přes dvacet,“ stěžuje si docent. Na rozhovor o jedné práci má sotva pět minut, a přitom jsou i semináře o více než třiceti účastnících. „Jak ověřuji, zda student sám napsal svou diplomovou práci? Ptám se na to, co jsem si v ní přečetl a co obsahuje doporučená literatura. Nepamatují se, že by se někdo nepřipravil na obhajobu. I když práci sám nepsal, naučil se ji zpaměti.“

„Profesorům záleží na tom, aby měli co nejvíce diplomantů,“ konstatuje Grzegorz Pluciński, absolvent Fakulty práv a administrativy Univerzity Marie Curie-Sklodowské v Lublinu. „Za každou obhajobu jim vysoká škola vyplácí navíc 200 zlotých (necelé dva tisíce Kč). Po dvě léta to vypadalo na dvě diplomové semináři následovně: ‚Máte nějaké problémy? Ne? Tak se setkáme, až něco napíšete.‘ Se svým promotorem jsem hovořil mezi čtyřma očima pětkrát, přičemž v to počítám odevzdání práce, určení termínu obhajoby a samu obhajobu. Občas ho zdravím na ulici, ale on evidentně netuší, kam mě má zařadit.“

Z Magazynu Gazety Wyborczej ze dne 13. dubna 2000 vybral a přeložil

J. Fiala

* polsky „zuch“ = chlapík, pašák

Pociťujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílet se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce?

Využijte e-mailu, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovídi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat

redakce Žurnálu UP